

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva o. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Jasna pota - jasni cilji!

Poročilo predsednika tov. Srečka Zumra na občnem zboru Jugoslov. strok. zveze v nedeljo 7. junija

PORAST JSZ

Ob letošnjem občnem zboru lahko ponovno beležimo znaten porast Jugoslovanske strokovne zveze. Pa ta napredek ni le v številnem dvigu članstva, v še večji meri lahko rečemo, da se je naša Jugoslovanska strokovna zveza utrdila notranje in dvignila tudi delavsko zavest svojega članstva. Vsak član JSZ dobro ve, da ni pri organizaciji zgolj zaradi materialne potrebe, ampak tudi iz načelnih vidikov, da kot delavec in krščanski socialist spada v vrste Jugoslovanske strokovne zveze.

ZAČRTANA SMER KAPITALIZMA

Kapitalistični gospodarski sistem se je v preteklem letu razvijal naprej v začrtani smeri. Materialistična miselnost je bila njegova pogonska sila. Delovni človek je postal zgolj sredstvo za pridobivanje kapitala. Njegova življenjska eksistenca je odvisna zgolj od potrebe njegove fizične ali duševne sile v gospodarstvu. Tako je dandanes razumljiv pojav velika brezposelnost, njen velik porast prav v zadnjem času, razumljiva skrb delavstva ob težkem vprašanju slovenskega premogetarstva in še v večji meri ob vprašanju demontaže industrije v Sloveniji. Z veliko skrbjo gleda v bodočnost slovenski delavec. Skrb, pomanjkanje in zagrenjenost se je naselila v njegova srca. Loteva se ga obup in popolna apatija do življenja.

IZKORIŠČANJE DELAVSTVA

Vse to izhaja iz popolnoma materialističnega pojmovanja človeka v današnjem gospodarskem življenju. Zato tako brezobzirno postopanje s človekom delavcem v obratu za časa njegove zaposlitve, zato tudi brezobzirnost za brezposelnega delavca. Neprestano poslabševanje delavskega standarda, zniževanje plač, podaljševanje delovnega časa brez zakonitega poviška, odpuščanje in zopet sprejemanje novih delavcev z nižjimi mezdami itd. gre le na račun brezobzirnega izkoriščanja delojemalca in čim večjega profitarstva. Kje je danes zaščita posameznika, toliko potrebna zaščita družine? Mož in žena, oba zaposlena v delu, oddajata svoje moči kapitalizmu pa komaj zaslužita za najpotrebnejši vsakdanji kruh. Deca, prepuščena sama sebi, brez skrbnega materinega vodstva in toliko potrebne materinske ljubezni, srka vzgojo svojih prvih let na mestni ulici ali pa na vaških cestah.

DELAJSKO SOCIALNO ZAVAROVANJE

Materialistična miselnost je kriva tudi propadanja naših delavskih ustanov. Veliki zaostanki in spekulativno odtegotavanje obveznostim v socialnem zavarovanju grozijo s polomom važnih delavskih zavarovalnih institucij. Bratovske skladnice rudarjev in kovinarjev so pred definitivnim polomom, okrožni uradi prevajajo svoje gospodarsko težavo na delavstvo in stalni povdarek teh zavodov na delavske simulante kaže le na dejstvo, da ne morejo vršiti svojega poslanstva v polni meri. V čim težje razmere bo zahajalo naše zavarovanje, tem več se bo govorilo o izkoriščanju od strani delavstva in to le na račun finančnega ravnotežja. Težje krize zavarovanja naj nosi le delavstvo.

BORZA DELA

Kaj je danes borza dela? Zaradi zmanjšanja dohodkov pri socialnem zavarovanju je tudi ona okrnjena pri svoji važni nalogi. Njeno torišče je predvsem v posredovanju dela, šele podrejeno vlogo ima razdeljevanje podpor brezposelnim. Toda gospodarsko življenje gre danes preko borz dela in le redko se najde še kak delodajalec, ki bi iskal delovno silo pri tem uradu. Vse delovanje borze dela je danes v podeljevanju podpor, v kolikor je pač denarja na razpolago.

INSPEKCIJA DELA

Inspekcija dela redko stopi v akcijo. Manjka ji predvsem potrebnih finančnih kritij. Na poziv za intervencijo je običajen odgovor, da manjka finančnih sredstev in le prepogostokrat mora delavstvo dolgo čakati, da končno le pride do potrebne posredovanja.

DELAJSKA ZBORNICA

Delavska zbornica, ki ima še nekaj možnosti, da lahko vrši svojo nalogo, prečestokrat naleti na trmoglavost in nerazumevanje delodajalcev in bije zaradi tega skupaj s strokovnimi organizacijami težko borbo, da vsaj malo omili skoraj neznesne razmere po podjetjih.

DELAJSKO PROPADA

Vse to propadanje vsestranskega varstva delovnega človeka, ki se od leta do leta stopnjuje, izvira iz materialističnega gledanja na človeka. Človek kot stvarstvo božje je v tem divjem boju za dobičkom postal ne le gospodarska žrtev, ampak tudi moralna. V veliki revščini izgublja duhovno zavest človeka. Saj mu vsakodnevno gospodarsko življenje ubija zavest človeškega dostojanstva in dokazuje, da je zgolj sredstvo za izkoriščanje.

MATERIALIZEM

je pripeljal človeško družbo do sedanjega položaja. Zavrgel je namreč moralni zakon vesoljstva, ki izvira iz božje volje, da naj vse odnose v človeški družbi ureja pravičnost. Medtem ko je ta življenjski materializem kapitalistične družbe ohranil na videzno krščanstvo in njegove zunanje oblike, je resnično krščanstvo, ki zahteva dejansko izpolnjevanje npravnstvenega zakona v vseh človeških odnosih in v vseh panogah njegovega političnega, kulturnega in gospodarskega delovanja, izbrisal, izruval in ponižal do golega besedičenja in formalizma. To navidezno, lažno in prazno »krščanstvo« materialistične družbe je tisto, proti kateremu so se obrnili kruha in pravice lačni, ker je to krščanstvo kapitalističnega reda v resnici sam materializem, — to ni krščanstvo Kristusa, to ni krščanstvo Cerkve, to ni krščanstvo resnično pobožnih in po dobrih delih do bližnjega posvečujočih se duš — ampak potvorjeno krščanstvo enega vse uživajočega in vse izkoriščujočega sloja družbe.

Uspešna borba

ZA PRAVICNEJSO ČLOVEŠKO DRUŽBO

mora zato izvirati vprav iz nasprotnega stališča. Ni za delavstvo dandanes važna toliko borba za majhen odstotek povišanja plače, za skorjico kruha,

čeprav je tudi nujno potrebna, važna je borba proti zlu, iz katerega izvira vse to. Hudič se ne more izganjati z belcebubom, prav tako se ne more pobijati kapitalistični družabni red z materialističnimi nazori, ki so sad kapitalistične družbe.

Delavska borba mora torej nujno izvirati iz krščanstva in sicer iz pravega, to je iz dejavnega krščanstva. Iz takega krščanskega vidika šele delavec prav spozna, kaj bi moral on biti in kaj danes fakično je. Ta ogromna razlika med pojmovanjem človeka po krščanskih načelih in pa med človekom delavcem po sedanjih materialistično kapitalističnih nazirih, bo morala vlti v dušo novih sil za borbo človeka po Kristusovih načelih. Delavcu zopet vrtniti dostojanstvo podobno božje, to mora biti pogonska sila našega delavstva. S tem silnim odrazom borbe pa prav tako delavec zopet črpa iz krščanstva vse potrebne notranje npravnstvene sile za uspešno borbo. Tak delavec ne vidi v tej borbi več zgolj sebe in svoje osebne koristi, ampak je že po duhu vključen v silno

ARMADO PLEMENITIH BORCEV ZA PRAVICO.

ki ima že značaj borbe za uveljavljenje Kristusovega kraljstva na zemlji, za katerim stremi Kristusova Cerkev. V tem je poslanstvo današnjega krščanskega rodu. V tem poslanstvu se bo odločevala bodočnost ali bo krščanska ali brezverska; ali bomo znali preiti mirno iz današnje materialistične dobe v dobo Ljubezni in Pravice.

DEJAVNOSTNO KRŠČANSTVO

Jugoslovanska strokovna zveza vrši veliko nalogo dejavnega krščanstva. Na eni strani se s svojo organizirano silo bori proti gospodarski ofenzivi kapitalističnega družabnega reda, na drugi strani pa istočasno brani svoje vrste pred materializmom in usmerja delavstvo proti temu sovražniku vsega dobrega, in sicer tako proti brezobzornemu materializmu, kakor proti vsemu onemu materializmu, ki se skuša skrivati pod krščansko krinko. Dvakrat težka je ta pot in veliko idealizma mora biti v sreih njenih članov, da tako junaško in borbeno vztrajajo.

V GOSPODARSKI FRONTI PROTI KAPITALIZMU

smo kot kristjani dolžni, da pomagamo povsod, kjerkoli se da za delavstvo kaj dobrega storiti. Tako smo pri Delavski zbornici poklicani, da pozitivno sodelujemo in po vseh socialnih institucijah, kamorkoli smo kot organizacija poklicani. Tako smo poklicani tudi v sindikalnem gibanju, kjer gre za pošteno in pozitivno borbo, da s svojimi silami pomagamo, da zmaga pravica in se delavstvu izboljša njegov življenjski položaj.

V zadnjem času je padla misel

SKUPNIH AKCIJSKIH ODBOROV

vseh treh sindikatov v primeru nastalih spornih vprašanj v podjetjih, kjer so vse tri organizacije prizadete. To načelo skupnega nastopa vsega delavstva je JSZ načelno že dolgo propagirala in stremela za njegovo uresničitvijo. Časi so silno težki in nujno treba pametnega skupnega nastopa. Socialni demokrati so misel skupnega nastopa vseh treh sindikatov zaradi strankarsko politične sagri-

zenosti dosedaj dosledno odbijali in niso hoteli dati nobenega videza priznanja drugim strokovnim organizacijam v delavskih borbah. Enotno delavsko fronto tudi v gospodarskih vprašanjih so razumevali le pod svojim lastnim klobukom, to je z zlitjem vseh organizacij v marksizem. Ali je sedanjí njihov pristanek na to našo zamisel iskren in dobrohoten, bo pokazala najbližja bodočnost. Zaradi tega bomo pri teh akcijah previdni in bomo takoj tudi odtgnili svoje sodelovanje, kakor hitro se bo pokazala tu kaka namera spekulativnega izrabljanja. Taka borba mora biti delavska, plemenita in delaveu v čast, ne pa v njegovo sramoto.

SAMI SMO!

V načelnem oziru naše borbe pa moramo ugotoviti, da smo sami, da celo dvakrat sami. Dočim bi bila dolžnost vseh katoličanov, da nam pomagajo v boju proti materialistični duhovni poplavi človeške družbe, nismo le zapuščeni in osamljeni, ampak smo dvakrat sami v tem, ker se je prav v tem taboru v zadnjem letu tudi dejansko izvedla že stara želja, da se proti Jugoslovanski strokovni zvezi ustanovi novo delavsko gibanje. Dočim se v javnosti ta ustanovitev pojasnjuje kot nujno potrebna zaradi nevarnosti, da naše članstvo zapade marksistično-materialistični ideologiji, je prav za prav ta korak le znak, kako daleč je materializem v človeško družbo že zašel, da ta danes tako globokega krščanskega delavskega udejstvovanja ne prenese. Da je očitek marksizma krivičen, je dovolj zgovoren znak, da je naša delavstvo ohranjalo svojo strokovno organizacijo samo in da je vprav ono branilo vrednote krščanstva v rudnikih in tovarnah kljub najzagriznejšemu strupenemu strankarsko političnemu orientiranemu marksizmu.

SVOBODA IN NEODVISNOST

Jugoslovanska strokovna zveza pa mora biti tudi zgolj strokovna organizacija. Le tako more uspešno in svobodno braniti koristi delaveca na gospodarskem polju. Prav tako kot je zveza industrijev zgolj stanovska organizacija podjetnikov, mora biti tudi krščanska delavska organizacija v svojem delu svobodna in neodvisna. Že rajnki dr. Janez Krek je zapisal v načrtu delovnih stanov, da mora biti krščansko delavsko gibanje »neodvisno od vsakega lista, organizacije ali stranke, ker ima že samo po sebi dan namen.« Prav na tem stališču stoji tudi naša internacionala, kar je pred kratkim ponovno poudaril njen tajnik. Kakor se ne bo današnji red družbe prav nič popravil, če se bo socialno vprašanje reševalo s tem, da se podpira sedanje gospodarsko življenje, ki sloni na kapitalistični osnovi, prav tako se človeška družba ne bo prav nič spremenila, če se bo odvzela svoboda delovanja in izražanja delavskim strokovnim organizacijam. In prav v tem je smisel dr. Krekovega stavka, da mora biti delavsko gibanje neodvisno, ker ima samo po sebi dan namen. Ta namen je edinole v možnosti korekture javnega udejstvovanja človeške družbe. — To nujno potrebno svobodo udejstvovanja je iz načelnih razlogov krščansko delavstvo v Jugoslovanski strokovni zvezi stalno in dosledno branilo. Dočim je marksistično gibanje že v početku zapadlo strankarsko političnemu udejstvovanju in še danes hira na tem, je krščansko delavsko gibanje ostalo sveže in bojevito, prav zaradi tega pa tudi pozitivno v svojem udejstvovanju. V tem je danes naš porast, tako duhovno kot številčno.

SMO ZA MEDNARODNO DELAVSKO BORBO!

Ob tej priliki naj poudarim tudi važnost mednarodnega sodelovanja delavskih strokovnih organizacij. Naša JSZ je že od leta 1922 članica krščanske strokovne internacionale. Spričo povezanosti kapitala preko vseh državnih meja je tudi uspeh delavske borbe v mnogih in važnih stvareh zavisen od trdne mednarodne solidarnosti delavstva. Zaradi tega in pa tudi zato, ker smo krščanska strokovna organizacija, bomo tudi v bodoče, kakor doslej ohranjali čim tesnejše stike preko krščanske strokovne internacionale z organiziranimi krščanskimi strokovničarji v drugih državah.

VSI DELOVNI STANOVI V ENOTNO BORBO!

Delavsko gibanje pa ni le končno tudi samemu sebi namen. Če bo človeška družba slonela na materialističnih osnovah in človeka gledala le iz te perspektive, se bo delavstvo moralo neprestano boriti proti krivicam. Zato pa je dolžnost krščanskega delavskega gibanja, da presnavlja celo člo-

veško družbo v duhu Večne Pravice. Dandanes veliko trpi tudi kmet in obrtnik. Oba sta zašla v hudo gospodarsko krizo, ki je nujna posledica kapitalističnega družabnega reda. Delavsko vprašanje je dandanes tudi vprašanje kmeta in obrtnika. Uspeh delavske borbe je uspeh tudi teh dveh ustanov, ki sta tako ozko navezana na usodo delavstva. Vsi delovni stanovi se morajo roko v roki boriti proti edinemu skupnemu sovražniku — kapitalizmu.

Kot vsa pretekla leta, prav tako tudi za zadnje leto lahko ugotovimo, da smo hodili trdno po začetni poti. Na naši poti nas ne moti ničesar. Naše

Sijajen zbor neodvisnih krščanskih strokovničarjev

V nedeljo, dne 7. junija se je vršil v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani občni zbor JSZ. Bila je to sijajna manifestacija dela in moči krščanskih strokovničarjev v Sloveniji. Nad 150 delegatov strokovnih zvez in skupin je napolnilo zborovalno dvorano.

Občni zbor je otvoril in vodil predsednik JSZ tov. Srečko Zumer. Ob otvoritvi se je spomnil v preteklem letu umrlih strokovničarjev tov. Jožeta Rutarja iz Ljubljane, Pečnika iz Rimskih Toplic in Rezke Verličeve iz St. Vida.

Izvoljeni overovatelji delegatskih poverilnic in zapisnika zadnjega občnega zbora so podali svoja poročila, katera je občni zbor soglasno odobril.

Sledila so tehtna in izčrpna poročila predsednika Žumra (na prvi strani), strokovnih tajnikov Petra Lombarda in J. Rozmana. Ta poročila bomo priobčili v prihodnjih številkah »Pravice«. Blagajnik tov. Nagode je podal pojasnila k tiskanemu poročilu o gospodarskem položaju JSZ, katero so prejeli vsi delegati.

Poročilo o stanju in smernicah Mladinske zveze JSZ je podal tov. Tone Fajfar. Sledilo je poročilo nadzorstva po tov. Skofiču Cirilu, ki je predlagal občnemu zboru, da izglasuje načelstvu razrešnico s pohvalo.

Vsa poročila so bila soglasno in z navdušenjem sprejeta. V razgovor so nadalje posegli tov. Jurač iz Celja, Gostinčar Joža, Pukšič iz Jesenice, Gerdej z Javornika, Žužek, Lombardo, Ustar

iz Zagorja, Fajfar Tone, Zerovnik, Zupan Ciril iz Tržiča in drugi.

Razpravljani in sprejeti so bili predlogi o centralnem obrambnem fondu, o tisku »Delavske Pravice« in o spremembi pravil JSZ. Pravila so bila spremenjena glasom znanega celjskega sporazuma in o praporu ter znaku JSZ.

Soglasno in z odobravanjem so bile sprejete od širšega načelstva JSZ predlagane resolucije, katere priobčujemo.

Enodušno je bila sprejeta lista novega vodstva JSZ. Izvoljeni so:

Načelstvo: Jože Gostinčar, Srečko Zumer, Velkavrh Franc, Toman Anton, Koprivec Matija, Miš Franc, Savene Franc in Fajfar Tone. - Namestniki: Pukšič Alojzij (Jesenice), Pangeršič Ivan (Vevče), Zupan Ciril (Tržič), Bore Mavricij (Smarča), Ustar Vinko (Zagorje), Sever Tine (Skofja Loka), Godeša Ivana (Ljubljana), Jurač Joško (Celje).

Nadzorstvo: Nagode Leopold (Ljubljana), Paucar Ivan (Ljubljana), Dobovišek Miha (Ljubljana), Tomažič Jože (Kranj), Lacičan Ludvik (Domžale), Skofič Ciril (Jarše).

Po izčrpanem dnevnem redu je tov. predsednik Zumer ob pol dveh zaključil občni zbor. Delegati so z vidnim zadovoljstvom nad lepo uspešnim občnim zborom odhajali na svoje domove v zavesti, da se zbira pod okriljem Jugoslov. strokovne zveze udarna armada pošteni in doslednih delavskih borcev za pravico in resnico.

Ze sedaj je položaj delavstva v Sloveniji brezupen. Če se nameravana demontaža izvede do konca, je katastrofa neizogibna. Radi tega občni zbor JSZ odločno protestira proti demontaži industrije v Sloveniji in zahteva, da se ista ne samo ustavi, ampak da se popravijo vse krivice, ki so bile prizadete v tem pogledu.

Občni zbor JSZ poziva vse delavstvo in vse prizadete kroge, da nastopajo skupno in složno v boju za odpravo teh krivic.

IV. Razen radi brezposelnosti in manj zaposlenosti trpi delavstvo in nameščentvo še radi tega, ker se sistematično in stalno znižujejo delavske in nameščenske plače. Ugotoviti moramo celo to žalostno dejstvo, da se vrši konkurenca v panogah iste obrti odnosno iste industrije na račun delavskih in nameščenskih plač. S tem se ustvarja na eni strani vedno večja revščina delavstva in nameščencev, na drugi strani pa vedno večja anarhija v gospodarstvu.

Da se to prepreči vsaj v glavnem, zahteva občni zbor JSZ, da se uzakoni zakon o minimalnih mezdah. Minimalne mezde morajo biti enake in veljavne za vso državo ter ugotovljene na temelju eksistenčnega minimuma delavstva, ki ima najvišjo življenjsko raven v državi.

V. Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze iskreno pozdravlja ustanavljanje akcijskih odborov za posamezne stroke kot začetek enotnega delavskega strokovnega udejstvovanja za izboljšanje delovnih razmer. Odločno pa zahteva v teh odborih popolno paritetno zastopstvo vseh strokovnih organizacij in enodušnost vseh sklepov teh odborov.

VI. Splošna ljubljanska bolnišnica je središče vseh bolnišnic Slovenije, v katero pridejo vsi težji slu-

Resolucije:

I.

Krščansko socialistično delavstvo, organizirano v JSZ, se bori za izboljšanje delavskega položaja in za pravičen gospodarski ter družabni red v smislu krščanskih načel. Kot vodilo mu služijo smernice, izražene v socialnih papeških okrožnicah Rerum novarum in Quadragesimo anno. Krščansko socialistično delavstvo se pa zaveda, da bo moglo tem uspešneje vršiti to nalogo, čim bolj strnjene in enotne bodo njegove vrste. Zato občni zbor JSZ najodločneje obsoja poskuse, da bi se ta strjenost in ta enotnost razbila. Občni zbor JSZ ugotavlja, da so taki poskusi delavstvu škodljivi in da koristijo le nasprotnikom delavstva.

II.

JSZ je strokovna organizacija. Kot taka mora biti borbena in dosledna v izvajanju samopomoči delavstva. Če hoče v polnem obsegu vršiti to svoje poslanstvo, mora biti samostojna in neodvisna od kakršnegakoli drugega gibanja, zlasti pa od političnega gibanja.

Občni zbor JSZ ugotavlja, da je JSZ v preteklem poslovnem letu delovala v navedenem pravcu. Občni zbor JSZ je vesel in ponosen, da je njeno vodstvo pod najtežjimi okoliščinami ohranilo samostojnost in neodvisnost in naroča bodočemu vodstvu JSZ, da ohrani samostojnost in neodvisnost organizacije za vsako ceno in pod vsakim pogojem tudi v bodoče.

III.

Delavstvo vedno huje trpi radi brezposelnosti in manj zaposlenosti. Med slovenskim delavstvom je ta brezposelnost in manj zaposlenost še bolj poostrena vsled tega, ker se glavne panoge gospodarstva v Sloveniji po načrtu in dosledno zapostavljajo in okrnjujejo. To moramo ugotoviti v prvi vrsti v rudarski industriji, pa tudi težka kovinarska industrija prihaja že na vrsto.

Kongres kršč. delavske mladine

Nad 2000 članov in prijateljev Mladinske zveze JSZ se je zbralo 10. maja v Ljubljani. Danes lahko malo več poročamo našim čitateljem o namenu in poteku te veličastne manifestacije krščanske soc. delavske mladine.

NAMEN IN POMEN KONGRESA

Misel na kongres je v naših vrstah padla že meseca januarja. Kongres sam naj bi med delavsko mladino, ki se je pričela pred dobrim letom birati v okrilju naše osrednje matice Jugoslovanske strokovne zveze, vzbudil zanimanje za svoje lastno delavsko vprašanje in toliko potrebno izobrazbo po načelih krščanskega socializma. Danes, ko se lomi preteklost s sedanostjo, ko stopamo v popolnoma novo dobo družabnega življenja in medsebojnega sožitja, je predvsem naloga krščanske delavske mladine, da kot avantgarda stopi v prednje boje črte za dosledno in dejavno krščanstvo v vsem človekovem življenju. Povsod Boga je bila deviza in duh našega kongresa. Povsod Boga, v javno, zasebno in gospodarsko življenje. Kdo je bolj poklican, da ta klic napiše na svoj prapor, če ne delavec, ki vsak dan občuti, kako je moderni kapitalizem izrinil Boga iz vsega družabnega življenja. V taki sveti borbi ne sme biti kompromisarstva, ne slepomišenja, ne fraz in tudi ne besed brez dejanj, ampak neuklonljiva borba za duhovno in gospodarsko osvoboditev vseh delovnih stanov. Tako borbo pa more uspešno voditi le mladina, ki je globoko krščanska in ki črpa zopet vse vrline prav iz istega vira, iz katerega prihaja tudi namen in pomen borbe. V teh kratkih besedah je naznačena misel, ki je pripeljala našo mladino do sklicanja kongresa.

SV. MAŠA

Udeleženci kongresa so se zjutraj ob 9 udeležili sv. maše pri oo. frančiškanih, katero je daroval duhovni vodja JSZ župnik p. dr. Angelik Tominec. Pred sv. mašo je imel p. Angelik lep cerkven govor, ki se je po vsebini nanašal na pomanj dneva. V kratkem desetminutnem govoru je naznačil apostolat Cerkev v socialnem gibanju in da je delavstvo popolnoma upravičeno boriti se za pravice v človeški družbi. Po sveti maši je veliko število udeležencev kongresa pristopilo k mizi Gospodovi.

Izpred cerkve se je z jeseniško delavsko godbo na čelu razvil lep sprevod proti Delavski zbornici.

ZBOROVANJE

Poseben sijaj temu kongresu je dala najprej velika udeležba udeležencev, tako da je bilo prostorno dvorišče Delavske zbornice dobro zasedeno, pa tudi udeležba odličnih gostov in predstavnikov. Zborovanja so se udeležili: sivolasi ljubitelj delavske mladine nadškof dr. A. B. Jeglič, ki se je nalašč za to pripeljal iz Stične, dalje tajnik kršč. strok. internacionale senator P. J. Serrarens iz Utrechta, nadalje starosta Jože Gostinčar, p. dr. Angelik Tominec, dr. Gosar, p. dr. Valerijan Učak, zastopnik Delavske zbornice Anton Marinček ter zastopniki Prosvetne zveze, Akademске zveze, Zveze absolventov kmetijskih šol i. dr.

čaji. Absolutno je premajhna in že davno ne more vršiti svoje naloge. Zdravniki in bolniško osebje pri vsej požrtvovalnosti ne morejo nuditi bolniku tega, kar bi moral imeti.

Ker se v splošni bolnišnici zdravijo po večini manj imoviti, to je delavci, zahteva občini zbor novo moderno bolnišnico s popolno kliniko, katera bi vsestransko odgovarjala zdravstvenim in splošnim kulturnim potrebam Slovenije.

VII.

V Ljubljani in njeni bližnji okolici živi v velikem pomanjkanju nad 1200 tobačnih upokojevcem in upokojevk tobačne tovarne v Ljubljani, ki prejema od 200 do največ 330 Din mesečne pokojnine. Tem upokojevcem in upokojevkam se dela velika krivica. Občni zbor JSZ apelira na meročajne činitelje, predvsem na upravo državnih monopolov in ministrstvo financ, da se vprašanje pokojnin teh bednih upokojevcem nujno in zadovoljivo reši v smislu predlogov njihovega strokovnega društva.

OTVORITEV

Zborovanje je otvoril predsednik Mladinske zveze tov. Rozman, ki je pozdravil vse odlične predstavnike. Množica je posebno vzklikala dr. Jegliču in Serrarensu. Prečital je pozdrav kršč. del. mladine iz Belgije (JOC) in pozdrav >Češko-slovaškega Junačtva< iz Brna.

Predsednik je v nadaljnjem govoru naglašal, da je komaj poldrugeto leto od tega, kar se je osnovala Mladinska zveza JSZ. Povojna mladina je vzrasla brez očetov, ki so bili na fronti, brez kruha, brez opore. Ta mladina potrebuje podpore, da ne omahne sredi pota, mladina želi pomoči. Mladina hoče ustvariti svobodnega človeka, ki stremi navzgor k soncu.

TAJNIK INTERNACIONALE SERRARENS.

Po tem govoru, ki je bil toplo odobran, je nastopil tajnik internacionale, nizozemski senator Serrarens. Dejal je:

>Delavska mladina JSZ naj sprejme pozdrave

bi časi? Pustite nas živeti dobro in dobri bodo časi! Kakršni smo mi, takšni so časi!<

Kakršni smo — — — Prav zato je mladinsko gibanje delo pri mladih ljudeh, da postanejo dobri, zdravi, čvrsti in moralni, krščanski, v celoti dobri fantje. Ne recimo s Kajnom: >Kaj me briga moj brat!< Vsak naj ve, da ga njegov brat mora zanimati, ker ve, da imata skupnega obeta.<

NASLONITEV NA CERKEV

>Strokovne zveze morajo biti samostojne, ne vztrajajo pa trmasto na svoji samostojnosti, če se naslanjajo na našo mater Cerkev, ker je ta tako modra — naša izkušnja iz Francije, Belgije in Nizozemske dokazuje —, da smatra strokovno gibanje za odraslega sina, ki mu daje nasvete, če je v nevarnosti, da bi kaj napačnega napravil, prepušča pa mu polno odgovornost in svobodo dejanja, to pa že zaradi tega, ker Cerkev ne more prevzemati odgovornosti za gospodarske zadeve. Ta naslonitev na Cerkev je dobra, in dobro je, če se je

P. dr. Angelik Tominec govori.

krščanske strokovne internacionale in priključenih deželnih central ter prav tako njim priključene krščanske delavske mladine. Veselim se te množice, ki se je tukaj zbrala, in vem, da se bo naše delavstvo v zapadni Evropi veselilo, ko bo izvedelo, da je tudi v Sloveniji krščanska delavska mladina na pohodu, roko v roki s krščanskimi strokovnimi organizacijami, roko v roki z JSZ. To zvezo med delavskim strokovnim gibanjem in med delavsko mladino je izrecno pohvalil sam sv. Oče v >Quadragesimo anno<.

NAMEN KRŠČ. STROK. GIBANJA

>Kaj naj nudijo strokovne zveze mladini? Svoje izkušnje in to, kar imenuje papež: >izrecno zastopstvo gospodarskih interesov ter odločen boj za pravice. Svoje izkušnje v boju! Papež sam je dejal, da je delavska mladina napadalna četa. Strokovne zveze so gibanje, ki se bori za boljši družabni red, ki se bojuje za pravice; toda proti komu? Ne proti kakemu drugemu razredu, temveč proti vsakomur, ki hoče delavstvu odvzeti njegove pravice! Strokovne zveze predstavljajo gibanje samopomoči. To nas je učil sam papež Leon XIII., ki nam je dal celo navodila, naj se združimo, da se dvignemo iz svoje revščine. Strokovne zveze predstavljajo tudi gibanje, ki mora biti samostojno in neodvisno od drugih gibanj, zlasti pa neodvisno od vseh političnih strank. Govorim tako, ker imam skušnje iz mnogih dežel in vem, da strokovne zveze propadajo, če so pomešane s politiko. Imam pravico to reči, ker sem sam senator že sedem let, toda sem v prvi vrsti strokovničar! Mi namreč hočemo novo družbo, nov družabni red v krščanskem duhu in kdo naj ga gradi, če ne mladina, če ne ljudstvo od jutri, ljudstvo bodočnosti. Mi, ki že dobivamo sive lase, pogosto vzdihujemo: >Slabi časi so.< Toda stari cerkveni učenjak sv. Avguštin je rekel: >Sla-

mladina nauči od strokovnih organizacij. Izkušnja, udarna moč dejanja, pogum in pripravljenost za žrtve tudi v težkih razmerah, tega se mladina nauči v strokovnih organizacijah.<

>In kaj naj pričakuje strokovna organizacija od mladine? Rekel sem, da je nam vsem skupen Oče in Mati, Kraljica mladine, zato moramo svojo ga brata privedi k Očetu, če je zapustil Očetovo hišo. Katoliška mladina, krščanska delavska mladina Slovenije naj obljubi na ta lepi majski dan nebeski Materi, da bo posvetila vse svoje moči, da ho vse svoje brate in sestre združila v gibanju mladih katoliških delavcev.<

>Kakor so časi težki, zato pa se bomo mi, ki tvorimo vsebino časa, borili zanje kot Kristusovi borci, borili se bomo za Boga in po Njegovih volji zgradili dom na soncu za ljudstvo od jutri!<

Združeni pevski zbor z Javornika in iz Zagorja je pod vodstvom tov. Gerdeja dovršeno zapel pesem >Na delo.<

V imenu Delavske zbornice je nato kongres pozdravil tov. A. Marinček.

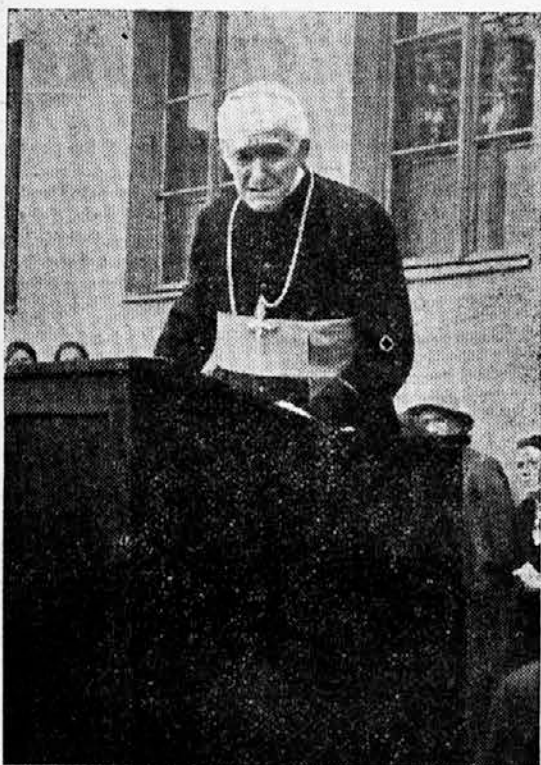
Nato je govoril o vprašanju

>BOGA V GOSPODARSKO ŽIVLJENJE<

p. dr. Angelik Tominec in je med drugim izvajal:

Povsod Boga! Stroji so tisti, ki jih ljudje dolže, da jim odjemljejo delo. Toda to ni prav. Bog je dejal: >Naj si ljudje zemljo podvržejo in naj se polaste vseh dobrin.< Ne velja pa to samo za gornjih deset tisoč ljudi, ki uživajo nemoteno dobrine, ker smo vsi otroci Adama in Eve. Stroji niso za bogastvo gornjih deset tisoč, temveč zato, da delavce pri težkem delu podpirajo. Glavna napaka je, da so stroji last tistih, ki jim je glavno načelo čim večji dobiček. To načelo moramo ubiti. Stroji so zato, da omogočijo lažje delo. Ne gre, da pride dobiček strojev v žep enega, temveč mora priti v

Naš vladika na govorniškem odru.

žepe vseh. Gospodarska uredba, ki ji pravimo kolektiv, ni zrastle pri nas, temveč je prinesena od drugod. Mi nismo proti zasebni lastnini, toda nekaj drugega je, ko vidimo, da tisoči in tisoči nimajo možnosti pridobiti si zasebne lastnine. Le malo jih je, ki imajo to možnost, kakšnih 10 do 15%. Vsi drugi so brez te možnosti. Mi pa hočemo zasebno lastnino tudi za teh 90%. Obsojamo kolektive, ki so zgrajeni nasilno, zahtevamo pa, da se kolektivi, to so zadruge, snujejo po zakoniti poti ali prostovoljno.

Za njim je govoril tov. Joško Jurač iz Celja o vprašanju

»BOGA V JAVNO ŽIVLJENJE!«

Naglašal je potrebo o vrnitvi človekovega dostojanstva, o delavcih, ki hrenijo po delu, ki se jim je odvzelo. Ni nadomestila za to dostojanstvo v vagonih hraniva, ne v delavskih azilih, v javnih kuhinjah in protituberkuloznih disperanzijah. Krščanska delavska mladina temelji v svojem delu, stremljenju in zahtevah na večni osnovi, ki ji je dal On, čigar ime kličemo, pečat ljubezni.

Tretji je govoril tov. Bore Mavrič iz Šmarce, ki je obdelal misel

»BOGA V ZASEBNO ŽIVLJENJE.«

Rekel je, da za krščansko delavsko mladino ne sme biti dovolj, da samo naglašamo, da hočemo Boga v vsem življenju, da priznavamo Kristusa za našega Odrešenika, njegov nauk je naš nauk, da hočemo pravico in ljubezen, ampak mi hočemo in moramo hoteti tudi to v svojem zasebnem življenju praktično izpolnjevati. Govoril je v zvezi s tem vprašanjem o važnosti družine s posebnim ozirom na vzgojo otrok, ki morajo do dna duše biti prežeti ljubezni in poštenosti. Da pa bomo dovolj močni za to veliko delo, da bomo na tej poti vztrajali do konca, se moramo čim večkrat združevati s Kristusom, ki je vir Ljubezni in Pravice. Naše delavske mladine tega ne sme biti sram! Nasprotniki nas zaradi tega zasmehujejo in prezirajo, toda mi bomo vztrajali z Njim, ki je naš Odrešenik in Vodnik. Če to govorim, se zato še nikakor nismo odpovedali zahtevi človeka vrednega življenja. Krščanska delavska mladina bo pa zato z dvojnimi poudarkom zahtevala dela, da bo tako dobila možnost in sredstva ustanoviti si lastno družino. Dela v našem zasebnem življenju naj pričajo o iskrenosti našega hotenja za pravično človeško družbo.

V IMENU DELAVSKIH DEKLET

je govorila tov. Francka Bergantova iz Duplice pri Kamniku. Opisala je neznošen položaj delavskega

dekleta in delavske žene. Delavsko dekle je izpostavljeno mnogim nevarnostim, izrabljanju in zlorabljanju. Povrh tega pa dobijo delo krepka kmetiška dekleta, ki jim je zaslužek v tovarni le nameček, medtem ko poklicne delavke dostikrat dela ne dobe. Še težji pa je položaj mater, ker mora mati še doma opravljati gospodinjstvo in skrbeti za otroke. Protestirala je proti temu, da delavke prejemajo manjše mezde od moških, kar škoduje moškimi delavcem samim. Nižje mezde delavk potiskajo moške mezde in moško zaposlenost navzdol. Pozivala je delavke, naj se čim tesneje oklenejo svoje strokovne organizacije. Zavedati se moramo, da je moč le v skupnosti!

V imenu delavske mladine je podal

IZPOVED

tov. Janez Bučer iz Ljubljane, ki je poudarjal: »V Imenu Njega, ki je dal življenja za nas vse, zahtevamo: Dajte Bogu, kar je božjega, in dajte človeku, kar je človekovega. Človek ima dolžnost živeti, ima pa tudi pravico živeti človeku primerno!«

Vihar navdušenja in vzklikanja pa je nastal, ko se je povzpel na govorniški oder sivolasi vladika

nadškof dr. A. B. Jeglič,

ki je izvajal: »Res sem ganjen ob današnji slavnosti. Najprej vam sporočam pozdrave od vašega škofa dr. Rožmana, ki je zadržan po birmi in ki pride popoldne, če bo mogel. Z velikim navdušenjem sem se udeležil vaše slovesnosti in zato sem imel več razlogov. Povedali so mi, da se bo zbrala mladina v velikem številu iz vse domovine in že zaradi tega sem navdušen šel na to zborovanje. Ko pa sem bral knjižico o vašem kongresu ter sem prebral razprave o socialnih vprašanjih, sem se zanje navdušil, ker sem spoznal, da temelje na načelih Pija XI. Spoznal sem, da je vaša delavska organizacija Jugoslovanska strokovna zveza na edini pravi poti. Res je papež Leon XIII. že pred štiridesetimi leti razvijal načela o socialnih vprašanjih, toda od tedaj so nastali novi odnosi, življenje se je razvijalo tako, da je bil marsikdo v dvomih in marsikateri delavski voditelj je gledal v Rim, kdaj bo izpregovoril. Pij XI. je končno razjasnil, kar je bilo nejasno. V svoji okrožnici »Quadragesimo anno« pobija napake in zmote ter razvija delavsko gibanje v pravem pomenu. Potrebujemo učiteljev, zakaj brez učiteljev bi bili divjaki, toda potrebujemo prave učitelje. Take učitelje nam je Bog dal sam, in sicer najboljše v papežih. Na papeže se moramo zanesti, saj so navadno učeni možje ter na vrhuncu družbe, toda kadar papež govori vsemu svetu, mu Bog pomaga, da ne zapade v zmoto. Bog je dolžan pomagati papežu in papeži morajo razlagati pravilne nauke. Bog je pomagal vedno papežem in tudi ta okrožnica - »Quadragesimo anno« - je bila sestavljena pod božjim vplivom. Ta okrožnica je silno važna in jedrnata. Sam sem jo temeljito preštudiral in spoznal, da je vsaka beseda

v njej upravičena, vsaka res preudarjena. Ko bi bili res pametni in ji sledili v vseh njenih naukih, bi nikoli ne zastali in nikoli zastareli. S to knjižico, ki ste jo izdali, sem spoznal, da se dobro otepite naukov, sovražnih krščanstvu ter da sledite nauku našega prvega učitelja, ki ga je Bog dal. Prav je, da ste stopili v stik z belgijsko organizacijo in z drugimi sorodnimi organizacijami po svetu. Njihov predstavnik je prišel k nam in nam je povedal lepe besede. Poudarjal je svoje veselje, da je naša mladina na pravem potu in ne na potu, ki vodi v pogubljenje. Družabni red je res krivičen, zato sem rad prišel k vam, da spoznam, kako se borite za njegovo zboljšanje. Ko se vrnete domov, premislite vse natančno, učite se in študirajte, da ne boste nevedneži in boste nevednežem, ki so na napačni poti, znali pojasniti njihove zmote. Med seboj se vadite in si razkrijte dobre stvari. Poglejte, kako se družijo komunisti in kadar smatrajo, da je potrebno, so naenkrat tu. Vaša naloga je, da vsak v svoji družbi širi svoje dobre misli. Povsod vladaj načelo: »Povsod Boga!« Živite lepo in čisto življenje, kar vam bo dalo moč, da ne zapravite duha in telesa. Mene so mati učili spoštovati Marijo, ki je rešila zavratnosti v mladosti. Sedaj sem star, pa sem zdrav in Materi božji gre hvala, da imam zdravo srce. Po Mariji gre pot k Jezusu, ki vlada nad nami in ki je Kralj naših src, naših družin, našega naroda, države in vsega sveta. Vesel sem, da ubogate papeža in da ste na pravem potu, zato: »Povsod Boga!« in s tem boste koristili narodu, sebi in vsem.«

Vsa množica je nato ob spremljevanju Krekove godbe z Jesenic zapela himno »Povsod Boga«. Zborovanje je nato zaključil predsednik J. Rožman. Med koračnicami Krekove godbe se je množica razšla.

Popoldanska predstava

»Sv. Boštjan v predmestju«

v Delavski zbornici je sijajno uspela. Dvorana je bila nabito polna. Prireditev so s svojo navzočnostjo počastili med drugimi nadškof dr. Jeglič, škof dr. Rožman in senator Serrarens, ter vsi starejši in mlajši delavski voditelji krščansko socialnega delavskega gibanja. Igralci so vzorno podali to pravo proletarsko igro. Pri igri je odlično sodelovala Krekova godba z Jesenic.

Zaključek

Kongres je bil najlepši dokaz volje, hotenja in pripadnosti kršč. soc. delavske mladine. Vse to in lepe izrečene misli morajo postati sedaj meso. V svojem delu dokažimo, da smo lepših časov ne le potrebni, ampak tudi vredni. Z vsemi silami zbirajmo armado mladih borcev, usposablajmo jo notranje za čase, ki so že tu in za čas, ki pride, da bodo vsem delovnim stanovom zasijali vendar enkrat lepši časi. Naše delo ne sme sloneti na sedanjosti, naše oči morajo biti uprte na prihodnost, da ne bomo mladina od danes, ampak ljudstvo od jutri, kakor je rekel tov. Serrarens.

Sivolasi nadškof dr. A. B. Jeglič govori.

STROKOVNA POROČILA K delavskim razmeram na Duplici

Rudarji

Črna-Kaolin. Težko in umazano je delo rudarjev, ki dvigamo iz zemlje belo rudo kaolin. Le malokdo pozna naše težko življenje v vznožju Kamniških planin. Delodajalci nam odmerjajo zelo pičle zaslužke, kateri zdaleč ne ustrezajo našim eksistenčnim potrebam niti našemu delu, ki ga vestno vršimo z dneva v dan, ob nedeljah in praznikih. Ponovno smo že trkali na vrata naših delodajalcev, da nam zboljšajo delovne in plačilne pogoje. Žal, doslej še nismo našli pri njih pravega razumevanja. Delavci pa smo uverjeni, da bi nam delo, ki ga vršimo, moralo omogočiti vsaj existenco. Ta uverenost nas vzbuja ponovno k zahtevi, da se naše plačilno in delovno razmerje uredi s kolektivno pogodbo. Pravkar smo potom Jugoslovanske strokovne zveze predložili vodstvu rudnika predlog kolektivne pogodbe za ureditev delovnih in plačilnih razmer. Predvsem zahtevamo take temeljne plače, ki odgovarjajo delu rudarja v jami. Akordno delo odklanjamo, dokler je to delo izrazito priganjaški sistem. Nadejamo se, da bodo naše zahteve našle pri podjetju potrebno razumevanje. Vsekakor pa bomo vztrajali na tem, da se naše delovno in plačilno razmerje povoljno in pogodbeno uredi.

Tekstilno delavstvo

Trata. Že v zadnji »Delavski Pravici« je bil priobčen dopis, da se bo v nedeljo, 14. junija, ob pol 10 dopoldne vršil sestanek tekstilnega delavstva za tovarno »Inteks« na Trati. Sestanek, ki bo v gostilni pri »Lovrenču«, je strogo obvezen za vse člane. Naloga vseh članov je, da pripeljejo na sestanek tudi tiste, ki še niso organizirani. Na sestanku bo poročal tov. Pestotnik iz Kranja o položaju tekstilnega delavstva.

Čeuljarji

Tržič. V nedeljo, 14. junija, ob 9 dopoldne bo v Rokodelskem domu sestanek vseh delavcev in delavk, zaposlenih v tovarni »Peko«. Na dnevnem redu je razgovor o obnovitvi kolektivne pogodbe v tej tovarni. Ni treba poudarjati, ker pove že dnevni red sam, da je sestanek izredne važnosti. Zato je dolžnost vsakega delavca in delavke, da brezpogojno pride. Naj vas ne ovira niti vreme, niti kakšne brezpomembni opravki. Udeležite naj se ga vsi, brez ozira na organizacijsko pripadnost in brez ozira na to, kdo je organiziran in kdo ni. Na sestanku se bo videlo, kdo je za kolektivno pogodbo in za koristi delavstva kot celote. Kogar ne bo, ta se bo sam izjavil proti. Čim več nas bo in čim večja bo naša zavednost, tem več bomo dosegli. Govornik pride iz Ljubljane. — Odbor.

Stavbinsko delavstvo

Domžale. V nedeljo 14. junija bo ob 9 dopoldne v prostorih g. A. Müllerja v Domžalah sestanek naše skupine stavbinskega delavstva. Sestanek bo izredne važnosti, zato naj nikogar ne manjka. Vsi na sestanek, da se porazgovorimo o našem nadaljnjem delu. — Odbor.

Opekarsko delavstvo

Ljubljana. Kriza in ž njo združene posledice, t. j. da hočejo podjetniki reševati posledice na račun delavskih plač, je zdramila tudi opekarsko delavstvo in mu odprla oči, da je spoznalo, da ne bo uspelo brez organizacije. Njegove plače so se namreč vedno zniževale. Zaradi tega se je organiziralo, in sicer v JSZ. Kajti v njej ima garancijo, da se bo borila za njegove interese dosledno in brez kompromisa. Takoj ko je bilo organizirano, je pričelo gibanje za zboljšanje mezd v Združenih opekarnah. Po skoraj enomesečnem gibanju se je dosegel 5. junija 1936 sporazum, in sicer takle: Plače se pri urnih mezdah zvišajo v celoti za 50 par, akordne postavke pa za 10%. Podjetje priznava od delavstva izvoljene obratne zaupnike in je pripravljeno skleniti z JSZ kolektivno pogodbo. Pri pogajanjih je pokazalo tudi podjetje veliko uvidenost, zaradi česar so se ta vprašanja uredila sporazumno.

Sedaj je organiziranih že 200 tovarišev, delati moramo na to, da se bo organiziralo delavstvo v prav vseh opekarnah. Kajti s tem bo strokovno delo vseh zelo olajšano.

Železničarski vestnik

Vsem bivšim članom-železničarjem tako s proge kakor tudi onim iz Ljubljane in Maribora, ki so se poprej zbirali v Prometni zvezi, a ki je že par let oblastveno razpuščena, sporočamo oziroma naznanjamo, da smo osnovali pri Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani poseben »železničarski odsek« kot sestavni del JSZ, ki bo od sedaj naprej zastopal ne le vse v železničarsko službeno stroko spadajoče zadeve kot take, marveč bo slehernemu svojemu članu tudi pomagal v nestrokovnih zadevah oziroma težkočah kot n. pr. gospodarskih in končno vsakodnevnih življenjskih vprašanjih. Poleg tega bo ta odsek svoje članstvo stalno informiral o železničarskem pokretu v »Delavski Pravici«. Torej na plan! Prijavite vaš pristop najbližji skupini JSZ, kjer dobite vse morebitne podatke, ali pa pišite na osrednje vodstvo JSZ v Ljubljani, Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22-1. — S pozdravom! »Železničarski odsek« Jugoslovanske strokovne zveze.

Občni zbor Poselske zveze

V nedeljo popoldne ob 5 je imela Poselska zveza v Ljubljani svoj občni zbor, in sicer v svojem lastnem Služkinjskem domu v Križevniški ulici 2. Občnega zbora se je udeležilo precej lepo število zavednih deklet, ki se zavedajo pomena svoje organizacije. Udeleženke so pazljivo sledile poteku občnega zbora in z velikim zanimanjem sledile poročilom odborice. Na občni zbor sta prišli tudi dve zastopnici Kranjske skupine in prinesli pozdrave članic ljubljanskim tovarišicam od gorenjskih članic. Predsednica Jožefa Naklučnik je otvorila in vodila občni zbor. Pozdravila je vse navzoče, posebno pa kranjski zastopnici. Poročila, katera sta podala Ivanka Godeševa in Urška Katurerjeva, so bila zelo zanimiva in so podčrtala ves trud in skrb, ki jo je gojil odbor za splošno organizacijo in za koristi članic. Po sprejetju poročila nadzorstva sta spregovorila par besed predsednik JSZ in član načelstva tov. Toman, ki sta polagala navzočim na srce skrb in potrebo za organizacijo služkinj, da se tudi ta skoraj najbolj zapostavljeni stan enkrat zavestno povzpne na lastne noge in prične reševati težko vprašanje slovenskih služkinj. Občni zbor je lepo potekel in upati je, da se bodo služkinje v bodoče malo bolj brigale tudi za svoje lastno stanovsko vprašanje.

Celje. Članstvu JSZ Mladinske zveze in prijateljem! Mislimo, da ni treba dokazovati in govoriti o nujnosti delavske izobrazbe. Ne mislimo tu samo na ročnega delavca, ne, ta izobrazba ima svoj širši pojem in svojo ukoreninjenost v slehernem človeku. Ze z ozirom na to in še z ozirom na naš čas mora delavska organizacija skrbeti za čim boljše izvedbo te izobrazbe. Pri vsem tem pa je važno eno: naša izobrazba in skrb za njo; ne more in ne sme biti oddaljena od našega skupnega življenja, od vprašanj in težav, ki se tičejo danes vsega delovnega človeštva. To nam je prva in največja naloga. Če tedaj priredimo delavske večere z življenjsko važnimi predavanji, tedaj smo storili samo svojo dolžnost, katero boste znali — tovariši in prijatelji — ceniti in upoštevati! Menda ni potrebno o tem še izgubljati besed. Pridite!

Vabilo na redni letni občni zbor Prve delavske hranilnice in posojilnice, registrovane zadruge z omejeno zavezo v Ljubljani, ki se bo vršil v nedeljo, dne 28. junija 1936, ob 10 dopoldne v uradnih prostorih na Miklošičevi cesti 22-1, s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1935. — 3. Volitev nadzorstva. — 4. Slučajnosti. — Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, bo pol ure kasneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Pridobivajte novih naročnikov!
Ni dovolj, da samo redno plačujete članarino, marveč je treba, da tudi aktivno sodelujete v strokovni organizaciji.

Res neradi »jamramo« in tožimo v »Delavski Pravici« o vseh križih in težavah, ki nas še vedno tarejo z vseh strani. Kadar pa to storimo, je gotovo postalo že nujno potrebno.

Delavstvo se upravičeno razburja in postaja nezaupno. Ne išče in seveda zato tudi ne najde pravega krivca. Ko smo si s kolektivno pogodbo zagurali svoje pravice, smo mislili, da smo pač že vse uredili. Pokazalo pa se je, da ravno tiste točke pogodbe najbolj zavlakujejo in briskirajo, v katerih je tovarna dolžna nekaj plačati. Kaj pomeni samo napisane besede, če se pa ne izvajajo?

Po pogodbi je podjetje preklicalo § 219 z izgovorom, da ga delavstvo preveč izkorišča; izjavilo je, da se bo našla druga rešitev. Toda že 6 tednov poteka, pa še »ni časa«, da bi se to rešilo. Dogovorjeno je bilo, da do nadaljnjega ostane § 219 v veljavi, zato bodo vsi, ki so v tem času bili na bolniškem dopustu, zahtevali izplačilo po določbi zakona.

Akordnih postavk na podlagi v pogodbi garantiranih temeljnih plač tudi še ni nikjer. Že 1. aprila bi morale biti v veljavi, »pa ni bilo mogoče«. Kje je vzrok za to zavlacavanje? Morda v tem, ker so temeljne plače garantirane, morda pa tudi v tem, da bodo postavke v prilogi podjetja znižane in se je upravičeno treba bati nezadovoljstva delavcev. Naše plače se že 6 let znižujejo. Vsakomur pa mora biti jasno, da mi nismo sklepal pogodb, da se znižajo plače, ampak zvišajo. Naj ne bo tu nobenega zavijanja. Jermeni se pritegniti ne dajo več, zato pa mi pri sedanjih, res skromnih dohodkih, zlasti ženske, ne moremo dopustiti ponovne znižanja plač v korist podjetju.

Da podjetje ne dela z velikimi dobički, vemo. Pri lanskim poravnavi je delavstvo najtežje pogrešilo 50% od ustnanih prihrankov. Za sanacijo podjetja je s tem dalo delavstvo do 150.000 Din. S tem, da delamo za tako nizke plače, pa žrtvujemo milijone. Nikar vsega ne zahtevajte od delavstva; saj drugi tudi lahko nekaj žrtvujejo. Če banka in drugi denarni mogotci nekaj znižajo svoje dohodke, zato že ne bo nikdo lačen. Na eni strani gre borba za večjimi dohodki, na drugi je treba prijeti za delo. Zato manj kritike in več dati, zato pa naj drugi vsaj obresti črtajo. Najvišja plača v tovarni je 4.60 Din na uro, katero ima samo eden, da o ženskih akordih niti ne govorimo.

Druge polovice »hranilnega sklada«, ki bi v maju morala biti plačana, nismo dobili. Tudi tukaj hočemo red, zlasti pa jasnosti. Naj pa še drugi upniki malo čakajo, da ne bo vedno samo delavec. Vse je v dvomih, kaj bo z drugo polovico sklada. Tudi plače nam podjetnik že delj časa izplačuje z zamudami.

Tovariši! Zavedati se moramo, da naša borba še ni končana, da je vedno več vprašanj, ki so za nas življenjskega pomena. Ne, da samo zabavljaš, godrnjaš, ampak vsak se tudi vprašaj, koliko si že storil za izboljšanje položaja. Ni dovolj, da samo organizaciji plačaš članarino, tudi aktivno je treba prijeti za delo. Zato manj kritike in več dela za zboljšanje razmer, ki jih ni kriva organizacija niti zaupniki. Močna organizacija zavednih članov je najboljša garancija za boljše dni in urejene razmere v podjetju. Vsak bo moral biti organiziran, točno naj izpolnjuje dolžnosti do organizacije, pa bomo lahko zahtevali pravice.

Nepotrebne »simpatije«. Zadnje čase posveča ljubljansko »Jutro« marsikatero vrstico v svojih kolonah gibanju slovenskih krščanskih socialistov. V odkritosrčnost teh »simpatij« ne moremo verjeti, ker je »Jutro« daleč od naših nazorov tako v religioznem kakor v socialnem vprašanju. Prepričani smo, da bi se v doglednem času »Jutro« z marsikom prej znašlo na isti liniji, če ne v verskem, pa vsaj v socialnem vprašanju, kakor pa z nami. Zato pa kako strankarsko igračkanje z našim gibanjem hvaležno odklanjamo. Mi bi »Jutro« svetovali naj svoje socialne predale predvsem porabi v to, da bodo vsaj njega tiskali organizirani tiskarji na podlagi kolektivne pogodbe s tiskarskim društvom ne pa neorganizirani ljudje. S tem si bo »Jutro« priborilo šele pravico govoriti o poštenih delavskih gibanjih.

Kovinarska internacionala

Seja predsedstva mednarodne zveze krščanskih kovinarjev 13. in 14. maja v Švici

V dnevih 13. in 14. maja je v mestecu Chur v Švici zasedalo pod predsedstvom tov. Walenya iz Belgije predsedstvo kršč. kovinarske internacionala. Seji so prisostvovali zastopniki iz Belgije, Francije, Holandske, Češke, Švice, Jugoslavije in Ogrske. Zastopnik Avstrije je bil navzoč le kot gost. Dalje se je udeležil te seje zastopnik MUD tov. Henseler. Jugoslovansko strokovno zvezo oziroma strokovni odbor kovinarjev je zastopal tov. Rozman Joško.

Tov. predsednik Waleny iz Belgije se je uvodoma spominjal pok. tov. Haniga iz CSR, ki je podlegel težki bolezni, tuberkulozi. Že težko bolan je kot strokovni tajnik kovinarjev vršil svoje delo in tako prav za prav padel kot žrtev svojega pcklica. Zastopnik Švice tov. Heil je izražal veselje, da more kot zastopnik svobodne Švice pozdraviti zastopnike kovinske internacionala. V poročilu izredno točno analizira razmere, v katerih se danes nahajamo. (Zal, zaradi pomanjkanja prostora tega zanimivega poročila ne moremo priobčiti. — Prip. uredn.)

K poročilu se razvije daljša debata, v katero posegajo vsi navzoči. Tov. Henseler pozdravi zastopnike v imenu MUD in ugotavlja, da se ves svet mrzlično orožuje. Proračuni fašističnih držav gredo do dve tretjini samo za oroževanje. Celo miroljubna Švica je najela 200 milij. frankov posojila, katerega bo porabila za oroževanje, da zavaruje svoje meje. Ker se orožujejo do absurda velike države, tudi malim ne preostaja drugega kot da, kolikor morejo, zavarujejo svoje meje. Vse premalo je od strani javnosti odpora proti oroževanju. Niso še zaceljene rane, ki nam jih je zadala svetovna vojna — pa vendar vsi tako mirno in brez protestov dopuščamo, da se milijoni in milijarde narodnega premoženja trošijo za nove morilne naprave. Tov. Welie je mnenja, da bi delavstvo moralo odklanjati tako gospodarstvo in zahtevati naj se denar, ki se sedaj izdaja za oroževanje, porabi za druge namene, n. pr. za gradnjo delavskih stanovanjskih hiš, nove industrije itd.

Nato se obravnava vprašanje plačanih dopustov in skrajšanja delovnega časa v težki železni industriji. Po debati, ki ta vprašanja razčisti, sta se izvolili dve komisiji za sestavo tozadevnih sklepov, ki se imajo predložiti Mednarodni zvezi kršč. strok. org. v Utrechtu in MUD. Ta dva vprašanja sta posebne važnosti zaradi tega, ker sta na dnevnem redu ob priliki zasedanja mednarodne konference za delo v Ženevi. V komisijo za sestavo spomenice o plačanih dopustih so bili določeni tov. Brotenhaus, Waldsam in Rozman, v komisijo za skrajšanje delovnega časa v težki železarski industriji tov. Brutayn, Welie in Tobler. Nato poroča tov. Henseler, kakšno stališče so k temu vprašanju zavzele posamezne države in prečita tekst konvencij, ki bosta predloženi zasedanju MUD.

Drugi dan zasedanja so bila na dnevnem redu poročila zastopnikov posameznih držav o razmerah, ki vladajo v železni industriji in razvoju organizacij. Poročila so bila izredno zanimiva in poučna. Zastopnik Švice je ugotovil, da se razmere niso izboljšale, v obrti celo poslabšale. Gradbena stroka v celoti počiva in je delavstvo v veliki večini brez dela. Ogrski delegat poroča, da se je število zaposlenega delavstva v kovinski industriji povečalo za 14.000 — vzrok oroževanje. Zastopnik Avstrije poroča, da je v kovinarski industriji 65% delavcev brezposelnih. Izraža upanje, da bodo počasi zopet prišli tudi v Avstriji do svobodnih delavskih strokovnih organizacij.

Delegat Jugoslavije tov. Rozman poda kratko pismeno poročilo. Med drugim navaja, da je zaposlitev v težki kovinarski industriji zadovoljiva, ko na drugi strani lahka kovinarska industrija dela v zelo majhnem obsegu. Kovinarji imajo velike težave s starostnim zavarovanjem. Že leta se bore, da bi dosegli sanacijo zavarovanja, pa jim dosedaj ni uspelo. Ministrstvo za socialno politiko je te dni izdalo osnutek zakona za minimalne plače. Osnutek v splošnem ne zadovoljuje in ga bo delavstvo po vsej verjetnosti odklonilo. V nadaljnjem poročilu ugotavlja, da organizacija kljub ogromnim težavam napreduje. Politična stranka je

zaradi tega, ker naše delavstvo odklanja vmešavanje politike v sindikat in hoče v tem pogledu popolno samostojnost, ustanovila novo delavsko strokovno organizacijo.

Tajnik kovinarske internacionala tov. Welie ugotavlja, da mora delavska strokovna organizacija v svojem delu ohraniti popolno svobodo in samostojnost. Povdarja, da mora biti politika v službi delavstva in ne delavstvo v službi politike. Nemčija nam je klasičen zgled, kako delavsko strokovno gibanje ne sme biti vodeno. Ako bi se nemške strokovne organizacije ne pustile voditi vplivu politike in bi ohranile svojo neodvisnost, kot je to v Belgiji in Holandiji, bi ne prišel do veljave in moči narodni socializem. Ohranili bi svoje organizacije, tako so pa zaradi taktičnih napak, ki jih je delal centum, izgubili strokovno in seveda tudi politično samostojnost. Skoda, ki jo zato trpi nemško delavstvo, je neprecenljiva. — Delavsko strokovno gibanje mora rasti iz sebe in vedno ohraniti svojo neodvisnost, ker le v takem položaju bo imelo proste roke, da bo moglo uspešno braniti ogrožene delavske interese.

Delegata Belgije in Holandske sta poročala, da je članstvo nekoliko padlo, kar je vzrok v znižanju števila zaposlenega delavstva.

Zastopnik Francije pove, da imajo organiziranih kovinarjev 6000, vseh kovinarjev v Franciji pa je organiziranih komaj 20%.

Po poročilih se je na predlog tov. Welie izvolila komisija, ki je k poročilom izdelala posebno spomenico, ki se bo predložila prvi seji predsedstva IBCG v Utrechtu, 22. in 23. maja v Luxemburgu. Nato je bila izvoljena iz tov. Heil (Švica), Brotenhaus (Holandska) in Rozman (Jugoslavija) revizijska komisija, ki je pregledala finance in dala predsedstvu tozadevno poročilo. Po poročilu se je sklenilo povišati članski prispevek od 40 na 60 urnega zaslužka najbolje plačanega kovinarja v glavnem mestu posameznih držav.

Kovinarji so nato izdelali svoja poročila in jih predložili seji. Seja je vsa poročila sprejela in sklenila, naj se pošljejo Mednarodni zvezi kršč. strok. organizacije v Utrecht in MUD. Spomenice se glase:

1. Plačani dopusti.

Predsedstvo Mednarodne zveze kršč. kovinarjev je proučilo predlog konvencije o plačanih dopustih, kateri bo predložen 20. zasedanju mednarodne konference za delo, in ugotovilo sledeče:

Predlog konvencije za plačane dopuste je posebne važnosti za delavstvo kovinske industrije, katera že iz zdravstvenih razlogov zahteva nekaj dni odmora na leto. Kljub temu, da bo to važno vprašanje prvič obravnavano na najvišjem mednarodnem forumu, pričakujemo, da bodo zaključki v tem pogledu tako ugodni, da bodo tudi one države, ki so dosedaj k temu vprašanju zavzele odklonilno stališče, to spremenile v toliko, da bo vse delavstvo deležno te ugodnosti.

Ob tej priliki je bila ob zasedanju MZKK izražena želja, naj delavski zastopniki posameznih držav vplivajo na to, da se predloženi tekst konvencije spremeni v toliko, da se bo pri vračunavanju službenega časa za plačan dopust vračunala tudi službena doba za več let nazaj in pri raznih podjetjih. Predsedstvo kov. internacionala je mnenja, da je to važno vprašanje mogoče urediti na podlagi kompenzacijskih blagajn (družin. doklad), ki so v nekaterih državah z velikim uspehom že izpeljane.

2. Skrajšanje delovnega časa v kovinski industriji.

Predsedstvo mednarodne zveze kršč. kovinarjev je v svojem zasedanju 13. in 14. maja t. l. proučilo predporočilo MUD kot predlog konvencije za skrajšanje delovnega časa v težki železni industriji in ugotovilo, da je to vprašanje posebne važnosti za to vrsto industrije, kar je bilo ugotovljeno že na kongresu mednarodne zveze kršč. kovinarjev l. 1930 v Salzburgu.

Z ozirom na odgovore posameznih držav k temu vprašanju, ki niso na splošno ugodni, izraža predsedstvo MZKK bojazen, da predlog kljub vsej važnosti na prihodnjem zasedanju MUD ne bo

sprejet. Predsedstvo mednarodne zveze kršč. kovinarjev je mnenja, da je skrajšanje delovnega časa v težki železni industriji nujno potrebno, in je to malenkost napram teži dela in napredku v tej panogi industrije, ki vprav zaradi racionalizacije povzroča veliko brezposelnost. Reforma v tem pogledu je nujno potrebna.

Zato apelira predsedstvo MZKK na vse države, da na vsak način preprečijo odložitve tega, za delavstvo tako važnega vprašanja. Od večletnih organizacij, katerih države so ta predlog odklonile, pa naravnost zahteva, da vplivajo na vlade, naj k temu problemu zavzamejo tako stališče, da bo konvencija sprejeta in izvedena.

3. Povečanje produkcije težke železne industrije in vojna nevarnost.

Predsedstvo mednarodne zveze kršč. kovinarjev, ki je zasedalo 13. in 14. maja t. l. v Chur — Švica, je na podlagi poročila tajnika internacionala van Welie iz Nizozemske in poročil zastopnikov posameznih držav, ugotovilo, da je produkcija v težki kovinarski industriji v zadnjem času zelo porastla. Kakor moremo biti veseli, da je s tem delavstvo bolj zaposleno, vendar nas to navdaja s težko skrbjo, kajti porast zaposlenega delavstva gre na račun vojnih dobav in streliva, kar more voditi posamezne narode le še v večje zlo in nesrečo.

Zato smatra MZKK za potrebno, da opozori javnost na to vprašanje, preko katerega gre danes molče vse javno mnenje. Ugotavlja, da vse izboljšanje položaja delavstva težke industrije ne odtehta zla, ki ga bo rodilo to strašno oroževanje vsega sveta.

Mednarodna zveza kršč. strok. organizacij naj temu problemu posveti vso pažnjo in naj v bližnji bodočnosti izdela tozadevne predloge, s katerimi je treba opozoriti vso javnost, ki naj zahteva od Društva narodov, da se to strašno oroževanje prepreči. Namesto za oroževanje, naj države dajo denar na razpolago za gradnjo delavskih stanovanj in obče koristnih naprav.

Predsedstvo Mednarodne zveze kršč. kovinarjev prosi Mednarodno zvezo kršč. strok. organizacij v Utrechtu, naj ta problem čimprej prouči in z javno propagando za mir doseže splošno preproed izdelovanja orožja in municije.

Predsedstvo MZKK je mnenja, da je v tem času, ki je na razpolago pred zasedanjem MUD, treba izvesti širokopotezno akcijo in s tem dati MUD moralno oporo, da se bo to vprašanje rešilo v prilog in dobro delavstvu.

Po obravnavanju položaja v posameznih državah in navodilih za nadaljnje delo, je predsednik tov. Waleyn drugi dan ob 12 zaključil uspešno zasedanje.

Mednarodna zveza kršč. kovinarjev je dokaz, kako potrebno je mednarodno sodelovanje delavstva za vprašanja, ki se v nobenem primeru ne dajo rešiti drugače kot s sodelovanjem delavstva na mednarodnih forumih. MZKK s svojim delom dokazuje, da je edino delavstvo med seboj iskreno in sposobno delati na zbliznanju med posameznimi narodi in tako posredno tudi za svetovni mir, ki je posebno danes tako ogrožen.

Rozman Joško, član predsedstva MZKK.

Za novo bolnišnico

Jesenice. V nedeljo, dne 14. junija, bo na Jesenicah ob 11 dopoldne pred gostilno Paar velik javen shod z edino točko dnevnega reda: »Hočemo moderno, časom primerno ljubljansko bolnišnico, in z njo izboljšanje naših zdravstvenih razmer.« Govorniki bodo podali točno sliko o kakšnem stanju se nahajajo naše zdravstvene ustanove. Zato je dolžnost vsega, predvsem krščansko socialističnega delavstva, da se tega shoda polnoštevilno udeleži. — Akcijski odbor.

Nabavljajte svoje potrebščine pri tvrdkah, ki inserirajo v naši »Delavski Pravici«!

Stavbinska stavka končana

Dne 5. junija t. l. se je vršila med zastopniki delavstva in zastopniki podjetij razprava o zahtevah, ki so bile predložene stavbinskim podjetjem za zvišanje plač stavbinskemu delavstvu. Tej razpravi so prisostvovali zastopniki Inspekcije dela, Delavske zbornice, Inženjerske komore, Združenja graditeljev, Združenja zidarjev, Zdrženja tesarskih mojstrov, Strokovne komisije, Jugoslovanske strokovne zveze, Narodne strokovne zveze ter Saveza gradjevinskih delavcev — podružnice v Ljubljani. Na tej razpravi je prišlo med zastopniki delavstva in delodajalcev do sledečega sporazuma:

Plače delavstvu v stavbinski stroki se določajo na sledečo višino (za mesta: Ljubljano, Maribor, Celje in Kranj):

1. za sedanja dela: težaki do 20 let stari 3 din, nad 20 let starosti po 3.25 din na uro; zidarji, tesarji in strojniki do 2-letne prakse 4.50 na uro; zidarji, tesarji in strojniki z nad 2-letno prakso 5.25 din na uro.

2. za nova dela: težaki do 20 let starosti 3.25, nad 20 let starosti 3.50 din na uro; zidarji, tesarji in strojniki do 2-letne prakse 5 din na uro, isti z nad 2-letno prakso 5.75 din na uro.

3. na deželi se plača vsem 0.25 din na uro manj.

4. za javna dela se plača profesionistom in kvalificiranim delavcem 0.50 din manj, navadnim

težakom pa 0.50 din manj od mezde, navedene pod točko 1. in 2.

Na Ljubljani se plača delo v strugi 0.25 din višje kot je določeno pod točko 1. za dosedanja dela.

Fasaderji dobivajo za izdelavo teranove, terabone in umetnega kamna 8 in 7 din na uro.

Za tesarje se plača enako za mesto kakor deželo, kot je navedeno pod točko 1. in 2.

Kot javna dela se smatrajo vsa ona dela države, banovine, občine itd., ki se oddajo na podlagi budžeta 1936-37.

Vse dosedanje plače ostanejo na isti višini, ako so višje od zgoraj navedenih. Stalno odpovedno stanje delavstva se ukine. Sušmarstvo se obojestransko zasleduje. Zaradi stavke ne bo nihče preganjan. Pogajanja za kolektivno pogodbo za leto 1937 se bodo vršila tekom meseca junija. Ta sporazum velja do 1. januarja 1937, od 1. jan. 1937 velja nova kolektivna pogodba. Določbe obrtnega zakona in zakona o zaščiti delavcev se morajo v polni meri upoštevati.

Ta sklenjeni sporazum je bil v soboto, 6. junija na shodu stavbinskega delavstva razen nekaj glasov v celoti sprejet, vendar pod pogojem, da ga podpisajo prav vsi stavbeni in gradbeni podjetniki. Če bi podjetniki v celoti ta sporazum podpisali, je bil sklep shoda, da se delavstvo v torek 9. junija vrne na delo. Kakor izvemo ob zaključku lista, so se razgovori uspešno končali in se delo takoj prične.

Kako mislimo

Vsi delavci danes trpimo. Pri nekaterih podjetjih več, pri drugih nekoliko manj. Delavski zapniki in funkcionarji strokovnih organizacij pa nosijo še posebno težka bremena. So odpusti posameznikov in zopet odpusti desetih in stotin delavcev. Znižanje plač in razne kazni za včasih malenkostne ali tudi izmišljene prestopke delavcev. In še mnogo drugih težav je za delavce. Toda v vseh teh neprilikah smo delavci prepuščeni samim sebi. Sami, predvsem po svojih zaupnikih, se borimo za odpravo številnih krivic, ki se nam gode. In zato ravno, ker smo morali v preteklem času in moramo tudi danes reševati vsa ta vprašanja sami, smo postali samozavestni. O, mi nikogar ne odklanjamo! Mi želimo, da nam kdo priskoči na pomoč. Toda, kdor se hoče baviti z našimi vprašanji, jih mora temeljito razumeti. Ako jih ne razume, lahko stvari mnogo več škoduje kakor koristi. Imamo v tem žalostne izkušnje. Kdor pa ne razume, a ima dobro voljo, naj se pouči. Pa ne bo prav nobene nesreče, ako se inteligent uči od delavcev. Da, smatramo celo za nujno, da gre inteligent med delavce, da čuje iz njih ust, kako žive, kako delajo, kako mislijo. Pa med odkritosrčne značaje naj gre, da mu ne bodo olepševali, ampak vse povedali tako kot je. Pa kaj hočemo, ko se inteligent izogiblje delavcev in vsega, kar je delavskega. Ugotovitev je sicer žalostna, a resnična. Samo nekaj dejstev:

V Mariboru so igrali »Boštjana iz predmestja«. Poročevalec mora časopisno poročilo izpopolniti z ugotovitvijo: Inteligence ni bilo. Enako slišimo iz Kranja in drugod. V Celju smo to tudi mi rudarji opazili. So častne izjeme, a redke.

V preteklem mesecu majniku so mariborski bogoslovci bili na izletu ter so si ob tej priliki ogledali rudnik Huda jama. Imeli so razgovor z ravnateljem in obratovodjo ter so videli, kako se premož po jašku prevaža, zvedeli, kake so naprave za vrtnje, čiščenje itd. A pod kakimi pogoji dela delavec in kako živi sam in družina, tega ne vedo, ker niso bili na kraju, kjer rudar dela, n. pr. v vodi pod najneugodnejšimi pogoji. Gospodje od vodstva pa seveda nimajo interesa razlagati slabe strani rudarskega življenja in tako lahko obiskovalci rudnika žive pod vtisom, da pač rudarji dobro žive. In pod takim vtisom lahko rudarje ob njih še tako upravičeni borbi smatrajo za nergače.

Predaleč bi zavedlo, da bi pisal še o mnogih drugih primerih. Pa tudi to, kar navajam, ni zlonamerno, ampak je želeli, da se napake v bodoče odpravljajo.

Kdor pa ne pozna delavskih razmer, ne delavčevega življenja, ne njegove organizacije, nima

pravice, da se delavstvu in strokovni organizaciji postavlja kot vodnik ali celo kot sodnik. To, da se ne pustimo komandirati od ljudi, ki ne poznajo našega dela, nam vleva že naš ponos. A v tem nas je potrdil tudi tajnik internacionale Serrarens, rekoč: »Strokovna organizacija ne sme biti podrejena niti politični organizaciji niti komurkoli. Biti mora samostojna.« Tudi tu naj velja geslo: Le šilar naj sodi kópita. Poleg samostojnosti pa mora organizacija imeti tudi borbenost. In tudi na vprašanje, ki ga je tov. Serrarens sam stavil: »Proti komu se bomo borili?« je tudi odgovoril: »Proti vsakemu, ki dela krivico.«

To sta dve važni izjavi tajnika krščanske strokovne internacionale. Neodvisnost in boj krivic! Tega se Jugoslovanska strokovna zveza drži in se mora držati zato, ker mi delavci po revirjih, ki smo člani JSZ, tako hočemo. In dokler bo JSZ na tem stališču vztrajala, jo bomo krščanski delavci zvesto podpirali.

Mi vemo, da je JSZ trn v peti tistim, ki si žele, da bi bila pokorna njim in njih nedelavskim namenom. Mi vemo tudi, da ravno isti žele, da se borimo proti nekaterim krivičnikom, a ne smemo se po njih mnenju boriti proti vsem, ki delajo krivico. A tajnik Serrarens pravi: »Proti vsakomur! In prav je tako. Nič ne bomo hodili spraševati, kje lahko zatiramo krivico in kje naj jo spregledamo.

To pa, da nekaterniki zahtevajo od zastopnikov JSZ ali bolje od vsakega, ki govori v prilog JSZ, da je brez napak, to pa mi delavci smatramo za smešno. Ako bi hoteli mi kazati na slabosti drugih, bi se marsikdo za glavo prijel. Mi pa stojimo na stališču samega sebe izpopolnjevanja. Prepričani pa smo, da nam more butanje od zunaj le koristiti. Skušnje nas namreč učijo, da zunanji napadi organizacijo širijo po številu in utrjujejo na znotraj.

Se enkrat poudarjam. Kolikor poznam organizirane tovariše delavce, so vsi mnenja, da gremo točno po dosedanjih poti naprej. Pa še to poudarjajo naši tovariši, da ne trosimo naših zmožnosti za brezplodno prerakanje z onimi, ki imajo določen namen našo JSZ uničiti. Mi vsi pa enodušno poudarjamo, da hočemo biti dosledni v borbi za pravico. — Lojze Lešnik.

— 0 —
Celje. Ob binkoštih sta se poročila dva vztrajna delavca v našem pokretu. Tovariš Skorjanc Tone in Tavčar Janja sta se posebno udejstvovala pri našem delavskem odru, tovarišica Janja je lansko leto praznovala že 10-letnico svojega zvestega in dobrega sodelovanja. Obema kličemo: obilo sreče, pa tudi nadaljnega udejstvovanja!

† Profesor Evgen Jarc

Dne 5. junija 1936 je v Ljubljani preminul profesor Evgen Jarc. Pokojnik je pred vojno v zmagovitih vrstah SLS pod vodstvom dr. Šušteršiča nasledil kot državni poslanec profesorja Franca Sukljeja. Brez dvoma je bil njegov najvrednejši naslednik. Politik po poklicu, ki ni nikoli poznal pomisleka »toda«, nego je po silni intuiciji brez oklevanja krepko zagrabil za dan problem od najširokogrudnejše strani. Od mlajšega rodu naših katoliških politikov je bil po trojici Krek, Šušteršič, Lampe najizrazitejši kranjski parlamentarec in ves svojstven. Ni posnemal drugih kakor tudi ni mogoča kopija njegove izrazitosti. V medvojnem razkolu med dr. Šušteršičem in Krekom se je odločno postavil na mladinsko stališče, a tudi to na svoj poseben način. Ob prevratu je izpregel. Kasneje — pod bivšo oblastno samoupravo — smo ga zopet opazili na pozornici kot odbornika za gradnje in socialno politiko, na kakršnem mestu bi bil pokojnik danes n. pr. utegnil dati najboljšo in najširšo inicijativo za tako potrebna javna dela. Ambiciozen kot je bil, se je v času konfinacije dr. Korošca in dr. Natlačena zvezal z naprednjakom dr. Dinkom Pucom ter je bil do lanskega leta ljubljanski podžupan. Gotovo izmed vseh dosedanjih najvidnejši. Eni so mu ta korak zamerili. Toda on drugače niti ni mogel. Zato o kakem izdajstvu ni govora. Take so namreč naše notranjepolitične razmere in specialni odnosi med nami slovenskimi katoličani samimi, da se često uveljavljajo podpovprečniki, dočim razborite narave potiskamo v ozadja. Več smo si sami ubili svojih najboljših mož, nego so nam jih pohodili politični nasprotniki. Kdaj se bo vendar nehalo to strašno zapravljanje naših najboljših talentov?

Pokojnik ni bil v intimnejših odnosih z našim delavstvom. Le parkrat smo ga naprosili za sodelovanje. Nikdar ni odklonil in je rad prišel. Kot predavatelj na socialnem tečaju je podajal svojo snov tako nazorno, da smo skoraj obžalovali, da ga je politika iztrgala profesuri. — Brez dvoma pa bi bil, ako bi do boja prišlo, na strani JSZ in ne bi bil njen grobokop.

V sedanjem režimu je bil obzirno odrinjen. Ga je sicer bolelo, a je sam imel dovolj razumevanja za svoj lasten položaj. Zdrav že nekaj let ni bil, zadnjih šest mesecev pa je vidno hiral. Ko pa je umrl, nas je globoko zbolelo v naših srcih. Vidimo, da smo ga ipak čislali in ljubili. Dolgčas nam bo, ko ga ne bomo več srečavali za sv. Jožefom in na Poljanah. Njega, ki ste se mu osebno in organizacijsko lahko razodeli. Se tega naj ne pozabim: pokojnik je neprestano študiral in prav mnogo bral. Za znanstveno knjigo mu ni bilo škoda nobenega denarja. Zato ni bil nikdar snetljiv in puhel.

Vsak človek je po previdnosti božji izbran, da opravi svojo tlako. Pokojni profesor Evgen Jarc jo je častno, vidno in izrazito. Ni bilo slabo njegovo podžupanovanje pod dr. Pucom, pa naj reče kdo karkoli hoče. Slovenski katoličani moremo biti upravičeno ponosni nanj in na njegovo širokogrudno delo. Naj mož v miru počiva.

France Žužek.

Poslovne knjige za nameščence

Ministrstvo trgovine in obrti je izdalo navodila, kdaj in komu naj se izdajajo poslovne knjige, ki so predpisane v § 307. obrtnega zakona. V tem navodilu je sedaj točno razjasnjeno, kar je bilo v omenjenem členu obrtnega zakona netočno. V smislu tega navodila se izdajajo poslovne knjige: a) obrtnim pomočnikom, b) delavcem v tovarnah, v katerih se obrt vodi na tovarniški način, in ki so v tovarni položili pomočniški izpit, c) trgovskim pomočnikom ter blagajnikom v detajlnih trgovinah; izvzete so pa osebe, ki vrše v trgovini nadzorstvo nad drugim osebjem ter trgovski potniki, d) osebam v gostilničarskih obrtih, bodisi da so zaposleni s postrežbo gostov ali pa pri blagajni. Iz teh navedb je razvidno, da naredba skoraj vse trgovske nameščence z izjemo trgovskih pomočnikov in pa blagajnikov v detajlnih trgovinah prišteva med osebe, ki so mu poverjeni važnejši posli. Dosedaj je glede te označbe bilo veliko nejasnosti ter se je za to smatralo samo poslovodje, prokuriste itd. Nameščenci se branijo poslovnih knjizic ne samo radi tega, ker bi nas s tem uvrstili navidezno v razred hišnih poslov, temveč radi tega, ker bodo vse spore med delodajalci in uslužbenci s poslovno knjizico reševali razsodiščni odbori

DROBNE VESTI

Stavbinska stavka v Belgradu se je končala z razsulom v delavskih vrstah. Vsi iskreni in zavodni delavski borci to obžalujejo. — Zveza gradbenih delavcev (rdeča) objavlja, da je za njo in za organizirano delavstvo stavka končana s sklenitvijo kolektivne pogodbe. — Uprava belgrajske policije pa je tudi izdala proglas, v katerem poziva delavstvo, naj se ne boji priti na posel in da ga bo varovala pri delu, da če treba tudi z oboroženo silo. — Iz teh proglasov je dejanski položaj dosti jasno razviden.

V rudniku Treptči je komisija, poslana iz Belgrada, »uredila« spor in je bil sklenjen nekak sporazum. Podrobnosti in sedanje stanje stvari pa javnosti niso znane.

»Tivarc« v Varaždinu je po 4 tednih zopet začel obratovati. Delavstvo je doseglo zvišanje plač. Delavski izgube zaradi stavke znašajo okoli 2 milijona 300.000 din; izgube podjetja so pa še dosti večje.

Kolektivna pogodba je bila sklenjena v Belgradu med brivskimi mojstri in pomočniki.

Pri gradbi proge Bihač—Knin je delavstvo zaradi nizkih mezd stavkalo. Sedaj so spet začeli delati. Nekvalificirani delavci bodo imeli 17.50 din, kvalificirani pa do 35 din na dan za 10 urno delo.

18 milijonov din bo veljala banska palača v Novem Sadu, ki se prične graditi še letos.

O politiki in važnih javnih vprašanjih so bile podane izjave na ustanovnem običnem zboru JRZ v Belgradu. Za predsednika je bil izvoljen dr. Stojadinovič, za podpredsednika pa dr. Korošec in dr. Spaho. Predsednik dr. Stojadinovič je izjavil: »V programu JRZ je važno načelo samouprave. Mi smo bili vedno za najširšo samoupravo, drugi so zahtevali avtonomijo (bivša SLS — op. por.), tretji federacijo. — Stranka je za ustavno in parlamentarno ureditev države v demokratičnem duhu.« — Minister dr. Krek je znova podčrtaval že znane formule: da so Slovenci navdušeni za novo stranko vsi do zadnjega sledili zgledu svojega voditelja dr. Korošca in da v celoti in brez pridržkov sprejemajo program JRZ, da ne rabimo nikakih internacional itd. — Minister Cvetkovič je poudaril, da se bo delavska sekcija JRZ razširila po vsej državi itd.

Poglavarji držav male antante — kralj Karol, knez Pavle in predsednik dr. Beneš — so se sestali v Bukarešti, da utrdijo vsestranske zveze teh treh držav, da bodo pripravljene na vsa morebitna presenečenja najbližje prihodnosti. — Istočasno se mudi tam naš prometni minister dr. Spaho, da se dokončno sklene gradnja mostu na Donavi med Romunijo in Jugoslavijo in ustvari čim krajša železniška zveza, kar bi bilo velikega pomena. — Sklepi razgovorov bodo morda znani čez nekaj dni.

Francija ima — prvič v svoji zgodovini — socialistično vlado. V njej sodelujejo 3 stranke »Ljudske fronte«, ki je odnesla vodilno zmago pred 1 mesecem; to so: socialisti, radikali in soc. unija. Komunisti bodo vlado v parlamentu stvarno podpirali pri stvarih iz programa »Ljud. fronte«. Vlada ima že točno izdelan ogromen socialen in gospodarski načrt: znižanje delovnega časa, starostno zavarovanje industrijskega in poljedelskega

(razsodišča dobrih ljudi), ki jih predpisuje § 343. obrtnega zakona. Do teh odborov pa nameščenci nimamo zaupanja, kajti ljudje, ki jih tvorijo, niso baš dobro podkovani v socialni zakonodaji in bi tako marsikatera odločitev zaradi nepoučenosti padla v škodo nameščencev. Nameščenci — kot osebe, ki mu je poverjena važnejša služba — spadajo v primeru spora z delodajalcem pod okrilje obrtnega sodišča, katerega razsodba temelji na večjem poznanju socialne zakonodaje, kot pa ona razsodišča dobrih ljudi. Nasprotno pa v ostalih delih naše države nameščenci dajejo prednost razsodišču dobrih ljudi. Kaj je temu vzrok? To, da obstaja obrtno sodišče samo v Sloveniji, dočim v ostalih delih naše države ne obstoja. Vsi spori nameščencev z delodajalci pridejo zaradi tega, ker so nameščenci osebe z važnejšo nalogo, pred redno sodišče. Ker so ta sodišča prezaposlena, morajo čakati nameščenci po pol leta, da pride do

delavstva, javna dela, državni fond za brezposelne, reforma obdavčenja, poddržavljenje francoske narodne banke itd. — Za te ogromne naloge se je tudi sistem vlade primerno preuredil. Vlada ima pet glavnih sekcij — z vodji ministri na čelu, katerim so podrejeni državni tajniki v rangu ministrov, in podtajniki s posebnimi nalogami. Sekcije so: narodna obramba, splošna uprava, narodno gospodarstvo, zunanje zadeve, družabna solidarnost. Med ministri sta tudi 2 ženski. Vladna »križa« je trajala samo 4 ure. V zunanjepolitičnem delu vladne izjave se poudarja, da hoče Francija mir z vsemi narodi in za vse narode sveta.

Stavke v Franciji, ki so se začele širiti tik pred nastopom nove vlade, hočejo neki časopisi pri nas prikazati kot politično delo nasprotnikov novonastopajočega režima. Vsakdo pa ve, da je ravno to delavstvo, ki sedaj stavka, spravilo novi režim na noge. In še to se tudi ve, da celotno gibanje smotreno in načrtno vodijo strokovne organizacije, ki so sestavni del »Ljudske fronte«, katera je vendar nositeljica novega režima. Sedanje stavke so sijajno organizirano sodelovanje delavstva z vlado, ki bo na ta način kljub ogromnim protisilam velekaptala mogla dati delavstvu njegovo pravico. Kdor hoče te stavke prikazovati v kaki drugačni luči, ta zavestno laže in je sovražnik delavstva. To se bo pokazalo prav kmalu.

Abesinski cesar je v Londonu — privatno. Hotel je iti v Zenevo na skupščino 30. t. m., pa mu ne dovolijo.

Med Anglijo in Italijo se skuša zlasti z italijanske strani doseči sporazum. Italijansko časopisje zahteva odpravo sankcij in priznanje Abesinije Italiji — sicer bo Italija izstopila iz Društva narodov in se zvezala z Nemčijo. Italijanski časopisi tudi poročajo o italijanskih vojnih pripravah,

Nameščenci in delavci!

Priporoča se Vam

F. KOLLMANN

porcelan

steklo

keramika

Ljubljana

Mestni trg

razprave. Takega zavlačevanja pa noben nameščenec ne bo hotel imeti, ker vsakdo hoče biti čimprej na jasnem. Razsodišča dobrih ljudi pa poslujejo hitro in iz tega vzroka se naši tovariši izven Slovenije navdušujejo bolj za razsodišča dobrih ljudi in za poslovne knjižice, ki so viden znak, pod katero razsodišče spadaš.

Nadaljnji razlog, da se nameščenci branimo poslovnih knjižic, je tudi iz praktičnega razloga. Poslovno knjižico moraš pri vstopu v službo založiti pri gospodarju ter ne moreš do nje. V slučaju, da nameščenec reflektira na kako službo, za katero je slučajno zvedel, mora iti k delodajalcu ter ga prositi, da mu da poslovno knjižico. S tem pa nameščenec da gospodarju razumeti, kaj namerava, in nadaljnji potek si vsakdo sam lahko predstavlja.

Iz navedenih okoliščin smo nameščenci proti poslovnim knjižicam ter smo hvaležni za izdano naredbo, da nas je teh neprilik oprostila.

ki sličejo že kar mobilizaciji. Iz Londona pa poročajo, da hoče Mussolini s tem le pritisniti na Društvo narodov, da bi klonilo.

Dvojni zaslužkorji

Neprestano smo na delu za zaščito in zboljšanje koristi in pravic naših nameščencev. Na naših sestankih stalno poudarjamo potrebo o razčiščenjih in nujnih spremembah v raznih zadevah. O dvojnem zaslužkarstvu, ki v polni meri in neovirano cvete na škodo nezaposlenih smo že nešteto krat razpravljali, a žal, se ni pokazal še nikak uspeh. Dvojno zaslužkarstvo je tako težak problem, da ga more rešiti edinole država samo z zakonom. Prvenstveno mora država sama v svojih podrejenih zavodih napraviti red, zlasti tudi pri podeljevanju pokojnin ženskim osebam. Dokler je socialna in gospodarska kriza tako ukoreninjena v narodu, toliko časa mora biti pot do dvojnega zaslužkarstva na škodo nezaposlenega enostavno prepovedana. To prepoved uveljavljajo že dejansko v nekaterih drugih državah. Naša država je bogata, ima kruha, vina in dela dovolj za najmanj toliko državljanov, kolikor nas je. Treba je samo enakomerno in pravično razdeliti delo in pravice med vse. Zlasti nam ni razumljivo, kako pride žena imovitega trgovca, lekarnarja, advokata, obrtnika do pravice, da še danes, ko je borba za kruh tako trda, da prejema za svoje 10-letno učiteljsko službovanje pokojnino. Koliko bi lahko našli takih slučajev, ki so že kar splošen pojav. Celo v enem in istem javnem uradu sta zaposlena mož in žena, ko zadostuje zaslužek enega za oboje. Zakaj je to potrebno? Kdo je tisti, ki to ščiti in ki je odgovoren napram stradajočemu narodu. To je vprašanje, ki ga samo s tipanjem ne bo mogel nihče rešiti. Energične roke je treba in kratkim potom napraviti red. To zahtevamo in to mora priti. Vsem kruha in strehe. Za vse enake pravice. Miloščino odpraviti, ki ubija dobrega uslužbenca in mu jemlje voljo in pogum. Tak človek, ki od podpore živi, postane za delo neraben, ker je premahak in nesamostojen. Škoda ima končno država. Težja je zadeva dvojnih zaslužkarjev pri zasebnikih, trgovcih itd. Za vsak denar in pod vsakimi pogoji nastavljajo nameščence. Ni ga, ki bi se zavzel in tu napravil red. Nameščenec je kakor moderen suženj. Kako dolgo še!

Statistika o ljubljani. delavstvu

Statistično gradivo, ki ga zbira o svojih zavarovanih članih Osrednji urad za zavarovanje delavcev, nudi mnogo najrazličnejših in zelo zanimivih podatkov o delavstvu, o njegovih plačah, o njegovih zdravstvenih razmerah, o starostni porazdelitvi, o zaposlitvi v posameznih poklicih in podobno. V novembrski številki »Radniške zaštite«, kjer se priobčujejo podatki iz socialnega zavarovanja, je priobčen pregled o delavstvu, zaposlenem v Ljubljani. Na isti način bo sestavljen pregled tudi o delavstvu Zagreba in Belgrada.

Nekateri podatki so prav poučni za sliko delavskih socialnih razmer in zahtevajo podrobnejšega obdelavanja in študiranja. Glavni številčni podatki pa so zanimivi prav za vsakogar. (Podatki so iz leta 1934.)

Po teh podatkih je v Ljubljani pri OUZD in Trgov. boln. podpornem društvu zavarovanih iz Ljubljane 18.916 delavcev in nameščencev. Če upoštevamo, da so pravice in zavarovanja deležni tudi rodbinski člani, potem se lahko reče, da je upravičencev iz zavarovanja 27.700. To pa kaže, da je skoraj polovica prebivalstva Ljubljane (59.768) deležna socialnega zavarovanja. Te številke, ki jih navaja statist. poročilo OUZD, pa so toliko varljive, ker se pri tem ne upošteva, da te številke obsegajo delavce, ki so v Ljubljani zaposleni, vendar tu ne stanujejo in tvorijo prebivalstvo sosednih občin. To sorazmerje vsega prebivalstva napram zavarovancem — upravičencem bi bilo mnogo točnejše, če bi vzeli za podlago študija širšo okolico Ljubljane. Vendar je pa gotovo pravilen zaključek, da je zelo velik odstotek prebivalstva dandaneč navezan na delavsko zavarovanje.